

Til

Jonas Gahr Støre

Dato: 19. mai 2022

For å nå miljømålene må regjeringen si opp avtaler med ISDS

Det er viktig med en rask og effektiv omstilling fra fossil energi for å sikre at global oppvarming holder seg under 1,5 grader. Da må Norge og andre land ha muligheten til å innføre miljøpolitikk uten frykt for milliarder søksmål fra internasjonale investorer. Vi, de undertegnede organisasjoner, krever derfor at den norske regjering trekker Norge ut av samtlige avtaler som inneholder investor-stat-tvisteløsningsmekanisme (ISDS) og ikke inngår avtaler i fremtiden som inneholder denne mekanismen.

Årsaken er at ISDS-mekanismen gir utenlandske selskaper en særegen rett til å saksøke stater i private tribunal der hverken nasjonale lover, som Norges klimalov, eller Grunnloven må tas hensyn til i beslutningene som er bindende for staten. Utenlandske selskaper kan saksøke staten for ny politikk for det grønne skiftet hvis det bryter med de «berettigete forventningene» til investor til å behandles «rettferdig og rettmessig». Dette gir i dag høye kostnader og økt overgangsrisiko for omstilling.

For å nå klimamålene om å redusere utslipp må stater raskt fase ut fossil energi. Det kan innebære at planlagte prosjekter ikke kan gjennomføres, og/eller at tillatelser for olje og gassproduksjon trekkes tilbake eller ikke gis. ISDS-saker er svært dyre, og kompensasjonene kan bli skyhøye, spesielt innen fossil energi. Det kan bli dyrt å velge miljø i en slik situasjon. IPCC erkjente i sin nyeste delrapport at ISDS-saker kan føre til at stater ikke innfører eller forsinker implementeringen av tiltak som skal fase ut fossil energi¹. Danmark og New Zealand anerkjente nylig at ISDS-systemet har påvirket deres miljøambisjoner negativt.

Land som har en stor andel av fossil energiproduksjon beskyttet av ISDS-mekanismen vil altså stå ovenfor betydelige juridisk og økonomisk risiko dersom en ønsker å avvikle produksjonen av fossil energi.

En ny studie² gjort av forskere fra blant annet Boston University viser en oversikt over 55 206 olje og gassprosjekter i 159 land som har fått tillatelse til produksjon, men der den endelige beslutningen for investeringen skal tas mellom 2022-2050. Hvis landene kansellerer disse prosjektene, er det mulig med ISDS søksmål i 19 prosent av tilfellene og en estimert søksmålsverdi på 60-234 milliarder dollar. Dette vil bety store finansielle tap for landene, og det vil fjerne midler fra budsjetter som kunne vært brukt på klimatilpasning og

---

¹ IPCC, *Climate Change 2022: Mitigation of Climate Change. Contribution of Working Group III to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change*, P. R. Shukla et al., Eds. (Cambridge Univ. Press, 2022)

² Tienhaara et al (2022): Investor-state dispute threaten the global green energy transition. *Science*. <https://www.science.org/stoken/author-tokens/ST-467/full>

omstilling. Hvis land i tillegg kansellerer olje -og gassprosjekter som er under utvikling vil det introdusere ytterligere økonomiske tap fra ISDS-krav.

Energichartertraktaten (ECT) er den største bidragsyteren til en rekke av de skyhøye ISDS-kravene over miljøtiltak da avtalen inneholder ISDS. Avtalens fokus er energi, og den er ratifisert av 50 land. Norge har som kjent ikke ratifisert ECT-avtalen som er bra og viktig. Bakgrunnen for avgjørelsen var en vurdering om at «tvisteløsningsmekanisme[n] er i strid med Grunnloven».

En reform av ECT-avtalen er varslet etter flere EU parlamentarikere krevde en gjennomgang for å sikre at avtalen ikke undergraver Paris-avtalen. Det internasjonale sivilsamfunnet er skeptiske til at noe konkret og fremadrettet vil komme ut av reformen slik utkastene til reform ser ut i dag.

På bakgrunn av dette krever vi at:

- Den norske regjeringen holder på standpunktet om å ikke ratifisere ECT-avtalen, samt trekker seg ut som part i avtalen.
- Vi ber også regjeringen trekke Norge ut av de gamle investeringsavtalene Norge har inngått som inneholder investor-stat-tvisteløsningsmekanisme.

Signert,

Hege Skarrud, leder **Attac Norge**

Frode Pleyrn, leder **Greenpeace**

Anja Bakken Riise, leder **Framtiden i Våre Hender**

Elise Åsnes, leder **Spire**

Anniken Storbakk, generalsekretær **Handelskampanjen**

Jan Thomas Odegard, daglig leder **Utviklingsfondet**

Karoline Andauer, generalsekretær **WWF Norge**

Naja Amanda Lyng Møretrø, leder **Changemaker**

Larissa Avelar, leder **Latin-Amerikagruppene Norge**

Steinar Winther, leder **Besteforeldrenes Klimaaksjon**